

GHEORGHE MARINESCU — PERSONALITATE DE SEAMA A ŞTIINŢEI ROMÂNEŞTI

I. Pascu

Din iniţiativa disciplinei de neurologie şi a Catedrei de ştiinţe sociale, sub egida subcomitetului de istoria şi filozofia ştiinţei din cadrul Bazei de Cercetări Tirgu-Mureş a Academiei R.S. România şi a Institutului de Medicină şi Farmacie din Tirgu-Mureş, în ziua de 20 mai 1988 a avut loc Simpozionul ştiinţific cu tema: „Viaţa şi opera profesorului Gheorghe Marinescu — 125 de ani de la naştere şi 50 de ani de la moarte”. În cadrul acestui simpozion au fost susţinute 10 lucrări ştiinţifice de către prof. dr. doc. Gh. V. Emilian Bancu, conf. dr. Ion Pascu, prof. dr. Vasile Rus, prof. dr. doc. Liviu Popoviciu, conf. dr. Gheorghe Vasilescu, conf. dr. Berdj Asgian, conf. dr. Gheorghe Simu, şef de lucr. dr. Livia Chioreanu şi şef de lucr. dr. Ioan Orban. Lucrările simpozionului s-au desfăşurat în spiritul ideilor de inestimabilă valoare din lucrările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, din care cităm: „Istoria noastră cuprinde o bogată galerie de personalităţi ilustre — animate de pasiunea cercetătorului şi de adincă dragoste de patrie —, care au dezvoltat tezaurul de valori spirituale al României, şi-au adus contribuţia la progresul societăţii”. Simpozionul s-a bucurat de un deplin succes, în primul rînd prin înalta ţinută ştiinţifică a lucrărilor prezentate. Cu acest prilej s-au relevat noi şi inedite aspecte cu privire la viaţa şi opera lui Gh. Marinescu.

Gh. Marinescu face parte dintre acei oameni de ştiinţă din ţara noastră a căror operă interesează nu numai istoria ştiinţei dar şi istoria gândirii filozofice.

Născut la 23 februarie 1863 la Bucureşti Gh. Marinescu s-a distins încă din timpul facultăţii printr-o activitate laborioasă şi o muncă fără răgaz. După ce a dat la iveală câteva lucrări originale din vastul domeniu al neurologiei, la recomandarea profesorului V. Babeş, a fost trimis în străinătate pentru completare de studii şi specializare. În luna octombrie 1889 — şi aceasta constituie o clipă memorabilă în viaţa tinărului savant

Gh. Marinescu a început să lucreze în clinica neurologică de la Salpêtriere din Paris sub direcţia îndrumare a profesorului J. M. Charcot. Aici a început în scurt timp numeroase studii asupra histopatologiei sistemului nervos, fie singur, fie în colaborare cu cei mai distinşi elevi ai lui Charcot, cum ar fi: P. Marie, P. Blocq, G. de la Tourette şi A. A. Souques. Apoi şi-a desăvîrşit cunoştinţele de tehnică histologică, histopatologie şi neurofiziologie în laboratoarele profesorilor C. Weigert, E. Du Bois-Raymond, H. Munk, E. van Ermengen şi R. A. von Kölliker. În toamna anului 1894 Gh. Marinescu s-a reîntors la Salpêtriere, unde locul rămas liber prin moartea lui Charcot era ocupat de F. Raymond. Din

această perioadă Gh. Marinescu a început să-și îndrepte în mod serios atenția asupra patologiei celei nervoase. Rodul acestor studii preliminare și a celor continuate mai mulți ani în țară l-a constituit publicarea monografiei „La Cellule Nerveuse” (2 volume), în colecția „Encyclopedie Scientifique”, la Editura Doin din Paris, cu o prefață de S. Ramon y Cajal, din care desprindem: „Activitatea sa neobosită, cercetările sale reușite în domeniul dificil al histologiei sistemului nervos i-au format o reputație și o autoritate mai mult ca suficientă pentru a impune atenției și elogiilor întregii lumi științifice o carte ieșită din mîinile sale”.

În anul 1896 un grup de profesori de la Facultatea de Medicină din București cum ar fi V. Babeș, C. S. Buicliu și N. Kalinderu au luat hotărîrea să-și creeze tînărului savant un loc în învățămîntul medical universitar românesc și astfel în iulie 1897 Gh. Marinescu a fost numit profesor de neurologie și medic șef al secției de boli nervoase de la Spitalul Pantelimon. În noua sa calitate a împletit mai bine ca oricare altul activitatea clinică cu cercetarea de laborator și cu formarea de specialiști. Activitatea sa a devenit tot mai intensă, mai fecundă, muncind fără răgaz și nelăsînd nici o zi fără să tragă o brazdă în pămîntul încă puțin destelenit al neurologiei. Constatările și observațiile făcute la patul bolnavului își găseau totdeauna explicația și confirmarea științifică prin cercetări histopatologice. Gh. Marinescu a lucrat totdeauna în condiții materiale grele și cu mijloace modeste, nereclamînd pentru cercetările sale savante decît strictul necesar: „o masă de brad și un microscop”. Începînd cu anul 1919 clinica de neurologie s-a mutat la Spitalul Colentina. Aici și-a continuat cercetările și a definitivat crearea școlii românești de neurologie. S-a preocupat împreună cu elevii săi de sifilisul nervos, zona zoster, herpes, encefalita letargică, idiozia amaurotică, paralizii ascendente, scleroza în plăci, miopatii, epilepsie, siringomieli, paludismul cerebral, boala Friedreich, amiotrofia Charcot-Marie-Tooth, parkinsonismul tumoral sau postencefalic, isterie, bătrînete, nevroză, fiziologia lobului frontal, degenerența walleriană, reflexele condiționate, tonusul mușchilor striati etc. Cei mai apropiați colaboratori ai săi au fost: C. I. Parhon, I. Minea, D. Paulian, M. Goldstein, I. Bistriceanu, S. Drăgănescu, A. Radovici, O. Sager, A. Kreindler, Maria și I. Niculescu, I. Atanasiu, N. Ionescu-Sisești, E. Façon etc. Cu prilejul jubileului de 70 de ani, în anul 1933 s-a editat un volum omagial, cu o prefață de S. Ramon y Cajal, în care au publicat 56 savanți din străinătate și 32 cercetători români. Datorită activității sale multilaterale și a excelentelor rezultate obținute, Gh. Marinescu a fost ales membru a 23 de societăți științifice internaționale și a 8 academii de mare prestigiu (Franța, Germania, Anglia, Belgia, Argentina, România etc.).

Gh. Marinescu a adoptat în general o concepție filozofică progresistă, în acord cu poziția materialistă pe care a luat-o în probleme de biologie și psihologie și cu poziția sa democratică și patriotică pe plan social-politic. Aceste importante aspecte ale vieții și activității lui Gh. Marinescu pot fi regăsite cu prisosință în cuvintele: „Fără a fi vizionar, nici utopist, sînt cu desăvîrșire convins că va sosi odată timpul cînd moartea nu va mai secera fără milă miile și miile de copii, victime ale ignoranței noastre și ale organizației actuale sociale...”. Nu putem încheia scurta prezentare a complexei personalități a lui Gh. Marinescu fără a-l cita din

nou: „Dacă scopul omului de știință este căutarea adevărului, idealul lui este bunăstarea omenirii. Omul de știință poate privi viitorul cu multă speranță și cu credința nezdruincinată, căci viitorul este al științei și în calitate noastră de medici avem dreptul de a spera că medicina, inspirându-se din descoperirile făcute în domeniul celorlalte științe, va putea ușura marile mizerii care bîntuie umanitatea: boala, bătrînețea și moartea. Viața este un mare dar al naturii, dar adevărata fericire este să faci bine țării și poporului tău“.
